

ÅSIKTSMONOPOLET I RADION OCH TELEVISIONEN

I DEBATTEN om Radio-Nord betonade Svensk Tidskrift bl. a. att ett radiomonopol alltid innebär vissa risker, nämligen att det i sin nyhetsförmedlande och kommenterande verksamhet är påverkat av ensidiga politiska intressen. Erfarenheterna dittills kunde peka på särskilt den tendentiösa framställningen i Sveriges radio och television av förhållandena i Algeriet liksom den allmänna inställningen till Frankrike. Den fortsatta utvecklingen har tyvärr inte jävat de tidigare intrycken. Samma ensidighet hos radion och televisionen har kunnat konstateras vid flera tillfällen, särskilt anmärkningsvärt vid den senaste stora internationella krisen, Kubaaffären. När sålunda president Kennedys stora radio- och TV-tal skulle översättas för den svenska radiopubliken kommenterade den svenske radioreportern med egna synpunkter av sådant slag att de endast kunde uppamma misstroende mot den amerikanska politiken hos den svenska publiken. Samma tendens gjorde sig gällande i televisionen.

Även på det inrikespolitiska planet märks en tendens till politisk likriktning från radions och televi-

sionens sida. Här gäller det i första hand program av debattkaraktär, som t. ex. »Tidsspeglarna», där företrädesvis representanter för en vänsterradikal åskådning ges tillfälle att komma till tals. På det inrikespolitiska området har också en direkt konflikt uppkommit mellan radioledningen och oppositionspartierna. Från radions sida har man efter kontakt med finansdepartementet avslagit oppositionspartiernas begäran att beredas tillfälle att medverka, då finansministern presenterar den nya budgeten. Likaså har oenighet rått om oppositionspartiernas krav att själva få avgöra den lämpligaste tidpunkten för att presentera sina stora partimotioner i radion och televisionen.

Det är emellertid naturligt att radions och televisionens politiska ensidighet klarast kommit till uttryck på det utrikespolitiska området. Inrikespolitiskt torde det vara berättigat att tala om en trots allt relativt stor enhetlighet i uppfattningarna, medan däremot värderingarna avsevärt skarpas mot varandra, då det gäller bedömningen av vad som händer utanför landets gränser. Samtidigt är det uppenbart att likriktningen beträff-

fande de utrikespolitiska frågorna i radion och televisionen kan få ytterst allvarliga konsekvenser då det gäller omvärldens uppfattning av de svenska opinionsyttringarna och inte minst bedömningen av deras styrka och politiska betydelse.

Man kan då resa frågan vad som framkallat denna ensidiga framställning. Givetvis finns de som spekulerar i direkta påtryckningar från de makthavandes sida. Även om man där väl knappast ser med obehag på den uppkomna situationen, förefaller det dock alltför långsökt att tro på ett så aktivt ingripande. Mera skäl tycks finnas för Expressens uppfattning, enligt vilken man kan se »en tendens hos en del av den yngre radio- och TV-generationen att inte vilja vara objektiv utan i stället vilja utnyttja monopolställningen för en mycket personligt färgad opinionsbildning och kommentarverksamhet». Därmed är man inne på ett brännbart problem, frågan om radions och televisionens rekryteringspolitik. Är det så att kretsen av kommentatorer förnyas genom kooptation? Ser man på den vänsterradikala åskådning, som sätter sin prägel på dessa personer, får man oneligen ett intryck av att så är fallet.

Det är också angeläget att uppmärksamma en annan aspekt av

frågan. Genom den dominerande ställning som televisionen på kort tid erövrat som opinionsbildande medium bland den stora allmänheten har också andra opinionsbildare kommit att såväl påverkas som försvagas.

Naturligtvis kan det invändas att det trots allt inte är livsavgörande för svensk politik vilken uppfattning befolkningens flertal bibringas i enskilda utrikespolitiska frågor. Ser man å andra sidan till helheten är tecknen betänkliga. De visar hur relativt lätt det är för en liten grupp, som behärskar de avgörande opinionsbildande media, att i politiska frågor uppamma en likriktning och tysta oppositionen. Om inte de nu förekommande tendenserna bromsas i tid, eller motverkas genom att det nuvarande radio- och televisionsmonopolet brytes, kan det befaras att den fria demokratiska åsiktsbildning, som satte sin prägel på samhällslivet under 1900-talets första hälft, just tack vare en ständig brytning mellan uppfattningarna, löper risk att förtvina. På sikt kan detta leda till konsekvenser vilka från principiell synpunkt borde vara främmande även för de riktningar, som med ett visst välbehag ser på åsiktsnivelleringen i dagens läge.